

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnina z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača, Uredniški zaključek je vsak tork zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 30.

V Ptuj v nedeljo dne 26. julija 1908.

IX. letnik.

Kmetijski zbor v Ptuj.

Smelo trdimo, da se v ptujskem okraju še ni doživelo tako znamenitega zbora kmetov in kmetijskih delavcev, kakor je bil zbor v nedeljo. Več kot 2.000 oseb se je zbralo. Prostorni vrt „Vereinshaus“ je bil do zadnjega kotička natisčen, tako da se človek niti ganiti ni mogel. Ravno tako hodniki in postranski prostori. Rama ob rami so stali kmetje in v očeh se jim je svetila velika skrb za svojo gospodarsko bodočnost, katero je grozovita letošnja suša v nevarnost spravila.

Točno ob 9. uri je pozdravil okrajni načelnik g. Ornič navzoče in je dejal, da je mnogobrojni obisk dokaz, kako grozovito bedo je povzročila suša. Kmetje morajo sami povzdigniti svoj glas in od vlade zahtevati, kar jim gre. Zato se je zbor sklical. Končno je pozdravil vladnega komisarja g. Grassl, drž. poslanca g. Vincenc Malika in dvornega svetnika g. dr. M. Ploja. Ob živahnem odobravanju je izvolil zbor okrajnega načelnika g. Orniča za predsednika shodu, okrajnega tajnika g. Bengu pa za zapisničarja.

G. tajnik Bengu je prečital v nemškem in slovenskem jeziku resolucijo. Na to je govoril g. dr. Ploj. Omenil je, da je že 30. p. m. vložil nujnostni predlog glede podpore. Na hvalevredni način je stavilo tudi c. k. štajersko namestništvo predlog, da naj podeli vlada 4 milijone kron podpore za prizadete posestnike. Poljedelski minister je pripravljen podeliti 3 milijone za vsa po toči prizadete dežele. To pa je premalo. (Odobravanje.)

Poslanec Malik je omenil vse korake, ki jih je že storil za doseg podpore. Podpora naj bi se ne smelo podeliti na roko, marveč naj se prikrbi delavsko priložnost. Naznanil je tudi, da bodo v sredo ali četrtek že prvi tisoči kron došli. Končno je pod burnem odobravanju priporočal, naj kmetje zaupljivo za okrajnim zastopom stojijo.

G. urednik Linhart je Malikov govor na slovensko prevedil. Potem je sam nadaljeval in o črtal težave kmetijskega stanu. Omenil je nesrečna leta, ki so uničila vsled trne uši zdrave stare vinograde. Nove nasade zopet je pobijala toča leto za letom. In zdaj pa pretjijo grozovite posledice suše. Doslej je vlada vedno le „trinkgeld“ za kmete darovala. Vsem drugim stanovom je izdatno pomagala, le kmetu ne. Saj se je zgodilo, da se je kmetu za škodo 50 ali 1 vinar odpisalo. Temu mora biti enkrat konec. Ako je kmet temelj tej državi, potem mora tudi država imeti dolžnost, da mu pomaga in da zanj skrbi. G. Linhart je izjavil, da ga veseli, da sta dva politična nasprotnika (Ploj in Malik) na shod došla. V tem hipu namreč naj poneha ves politični prepir, kajti gre se za gospodarsko bodočnost. Ako poslanci ne morejo ničesar doseči, potem naj pridejo med volilce in naj to povedo. Ako so delavci šli na cesto in se priborili svoje pravice, storiti utegnili bi to tudi kmeti. Ob viharnem ploskanju je končal govornik navdušene besede z opominom na edinost med kmeti.

Poslanec Malik je govoril še enkrat in dejal, da se bode brezobzirno potegoval za kmetijske pravice. Neki viničar je izjavil, da je treba tudi za viničarje skrbeti. Urednik Linhart je temu pritrdil in nadaljeval, da morajo kmetje zopet priti, ako bi se jih na shod poklicalo. Na to je bila predložena resolucija ednoglasno sprejeta.

Ta resolucija obsega sledeče točke:

1. Odpišejo naj se vsi deželno-knežinski davki; vrne pa naj se za eno leto okraju in občini tozadavne občinske in okrajne doklade.
2. Dovolj naj se primerno podpora. V splošnem naj bi se ta podpora ne izplačevala v gotovini. Podpora naj bi se večidel porabila za splošno koristne namene in sicer za zgradbo občinskih in okrajnih cest, za podpiranje šolskih zgradb v revnih občinah itd. Regulačna dela na Dravi, Pesnici in Drani naj se v kolikor mogoče velikem obsegu nadaljujejo in v Ptuj naj se prične graditi justično poslopje in deželno bolnišnico.
3. Vlada naj dovoli okraju, pol. občinam, šolskim in farnim občinam za potrebe javne zgradbe v prihodnem letu brezobrestno posojilo, ki naj bi se povrnilo v 10—15 letih. Veliko teh stavb je že davno sklenjenih in so zelo potrebne. Troške zanje pa se pri današnji bedi ne morejo preskrbeti.
4. Vlada naj krmna sredstva, kakor mrvo, slamo, koruzo, otrobe, oves, krompir, zelje itd. po navadni ceni loko postaje Ptuj odda.
5. Krmna in jedilna sredstva, ki bi se jih na ta način dobivalo se ne smejo naprej prodajati ali darovati. V takem slučaju naj bi bila kupec kakor prodajalec kaznovana.
6. Vlada naj za vse kmetijske pridelke za gospodarske namene pri vseh železnih izdatno znižanje vožne tarife pridobi.
7. Vlada naj dovoli klanje v potrebi (Notschlachten) i. s. na ta način, da bi smel kmet, ki je prisiljen svojo živino na vsak način prodati, živino sam zaklati in meso brez posrednega prodajalca ali mesarja po primerni ceni porabiti.
8. Vlada naj bi takoj potom odredbe uvedla prepoved izvoza vseh krmil, krmilnih sredstev in stelje.
9. Vlada naj bi takoj krmilna sredstva priskrbela, da ne bi bili kmetje prisiljeni, svojo živino pod malenkostnimi cenami oddati.
10. Vlada naj odredi, da bi se krma in jedilna sredstva po podružnici Ptuj c. k. kmetijske družbe in pod nadzorstvom pol. oblasti ter okrajnega odbora razdelila.
11. Vlada naj skliče takoj komisijo za pregled po suši povzročene škode in določitev potrebne pomoči. Obenem naj ustavi vse davčne eksekucije.

To so točke sprejete resolucije. Na to je predsednik g. Ornič se opozarjal, da naj kmetje nikar ne prodajo prehitro živino, temveč da naj potrpijo. Z navdušenimi besedami je zaključil shod in velikanska množica se je počasi razšla. Župani občin pa so podpisali resolucijo in pridali občinske pečate.

Ljudstvo je govorilo! Zdaj pa je vrsta na poslancih in vladi! Vun a kmetijsko pravico!

Politični pregled.

Državna zbornica je šla na počitnice. Samo-umevno se je zasedanje ni zaključilo, temveč le odgodilo. Tako dobivajo poslanci svojih 20 kronic na dan tudi med počitnicami. Razburjeno, viharno je bilo zdaj končano zbornično zasedanje. Dostikrat so se zbrali črni oblaki na političnem obzorju in zdelo se je, da bode vse razbito. No, pa so le do počitnic priromali.

Kako je dobiti dopust za žetev? Kakor znano, se je uvedlo letos posebne vojaške dopuste za žetev. Da se tak dopust (Urlaub) doseže, treba je napisati polo, na kateri je odgovorjeno na sledeča vprašanja: 1. Stanovanje svojcev prosilca (kraj in politični okraj). 2. Ime starost in poklic taistih (pri otrokih le število in starost); sorodniško razmerje s prosilcem (n. pr. N. N. oče, 60 let, itd.). 3. Ali je prosilec s temi sorodniki v eni družini živel, ko je šel k vojakom? 4. Razmerje in katastralni dohodek posestva. 5. Druge premoženske razmere. 6. Število moških in ženskih poslov. To polo ni treba kolekovati.

Dopisi.

Leitersberg pri Marburgi. Tudi pri nas so kutarji in drugi črnosukneži okol letali, da je bilo kaj. Od koč do koč so letali, da sukneje so tako po lufti frfale kakor metulji. V naši šoli se tako malo nemškega uči, pa tudi te trohice nam ne privoščijo. Od teh imenitnih gospodov mi je na mojo vprašanje, zakaj je zgubljen tisti, kateri nemško zna in bere, eden pravil, da nemške časnike in bukvice so hudičove. Čudno sem gledal, ker tudi on je v žepu imel nemški časnik „Volksblatt“ in gotovo vem, da on tudi iz nemških bukvic bere, če hoče se omikati. Tako, on ne bi bil zgubljen, jaz in moji otroci bi pa ves čas bili zavrnjeni v peklu če nemško se učimo. To je jasna sleparija in drugo nič. Neumneži so taisti, kateri se dajo slepariti in so glasovali za slovenski poduk. Kakor so mi nekateri povedali, se celo že obžalujejo, da so tako nespametni bili, in so se dali na lastni škodi spregovoriti, tudi na škodo lastnih otrok. Kakšen preprič se le bode, če bomo imeli nemško in slovensko šolo. Kako bodojo potem okol letali in nas zopet zapeljavali. Nemir bode in bodojo nekatere čisto zmešali. Tudi jaz sem kot imeniten viničar dobil pismo se udeležiti shoda kmetijske zveze. Nam je jasno znano, da klerikalci z kmetisko zvezo vred ne bodojo na nobeden način za nas skrbeli. Oni le poznajo lastnega žepa za napolniti, žep drugih pa sprazniti da je kaj. Znano je nam čisto dobro, da naprednjaki, posebno nemški, na to vlečejo, da bi tudi mi bili v starosti preskrbljeni. Hvalovredno bi bilo, če bi to tudi dosegli. Samo zapeljani neumneži verjamejo, da klerikalec z kuto ali cilindrom ali drugi bodojo za nas vlekli? Tudi mi od Leitersberške občine trdimo, da so lani majnika od koč do koč kutarji, sploh kle-

rikalci letali in nas spregovarjali, le ne naprednjaka in tudi Bog nedaj socialdemokrata voliti; gorje tistim! In glej, kakor vemo, kutarji so sami socialdemokrata volili. Mi bi bili prekleti, oni pa ne. Učil sem se v moji mladosti, Bog je pravičen; je to pravičnost, kutar sme voliti socialdemokrata, mi smo pa v zadnjem kotu zavrženi v pekel če socialdemokrata volimo? Zakaj li vera peša? Tudi jaz trdim, kjer duhovniki se politiko pečajo, tamkaj je ljudstvo surovo. Res je to! Ko sem še na ptujskem polju služil, sem vidil, kako so tamkaj bili surovi. Le nož in late so bili orožje za lastnega prijatelja. Kolikokrat je morala sodnija govoriti in kako veliko delo imajo tam žandarmi. Se udeležim enkrat na Božjo pot. Proti večeru pridemo trudni in vidimo kako trije duhovniki se pogovarjajo in v nekem velikem slovenskem časniku — večji kakor črni gospodar — berejo in se spregovarjajo. Mi se v sedemo in počivamo in smo jedli suhi kruh, kolače, katere smo od doma seboj vzeli. Okinčan križ — katerega smo naprej nosili — naslanjamo na drevo blizu ceste. Te tri duhovniki grejo mimo; mislite da so pozdravljali križanega Odrašenika? Kako bi nas veselilo, če se bi ti častiti gospodje ponižali in bi nas prašali, od kod pridemo, kam romamo itd. Ne, ne. Taki so klerikalci. Meni pride misel, te sami ne na vero in svete nauke verjejo. Na tako obnašanje ni misliti drugega. Omeniti še hočem, da sem mislil še tedaj domov vrniti; bolj je bilo. Tam na romarski cerkvi smo bili pri božji službi in pridigi. Smo sicer slišali poleg psovanja na „Štajerca“ tudi nekaj svetih nauk. Ofer je prišel za ofer, za pridigarja, za mešnike, kateri so maše brati, za okinčanje cerkve itd. Denarja so veliko darovali; to vbojo ljudstvo! Zdaj sem več let v Leitersbergu. Veselo je bilo, mir je vladal. Pa črnosukneži nam ne privoščijo miru, ne kaj boljega. Tudi pri nas so začelo prepir, ne samo med nami, temveč tudi prepir v rodbino bode prišel, ker črnosukneži tudi žene pregovorijo in tako prepir v rodbino spravijo. Tako dejanje je žalostno in tudi hudičevo.

Podplat. Slavno uredništvo Štajerca v Ptuj. Vaše meni in moji rodbini po cenjenem listu izražano sožalje povodom nesrečnega požara v nedeljo dne 21. junija t. l. je v zvezi z obilimi drugimi sočutnimi izrazi iz štajerskih kmetakih krogov mene in moje rodbino dokaj tolažilo. Akoravno sem bil vsled prenizkega zavarovanja precej občutno poškodovan, vendar hvalim vsega-mogočnega, da mi je ohranil zdrave vse moje ljube. Sprejmite toraj, slavno uredništvo in dragi mi bralci kateri ste imeli z Vašim tovarišem sočutje, moje in moje rodbine najtoplejo zahvalo.

V Kačjem dolu, meseca julija 1908.

Andrej Drogenig,
kmetovalec.

Iz Ptujkega okraja. Dragi list „Štajerc“! Ime tvoje je res že tako priljudno, da se mora že vsaki posestnik v štajerski deželi, a posebno pa Slovenci za ta list kolikor najbolj mogoče poprijeti. Že v preteklem stoletju ni bilo nobenega slovenskega naprednega lista, ki bi se potegoval za blagor in ubogi kmetiški zatirani stan; le ena mala brošurica je bila spisana „Kmetiški stan in njegov propad sedajni čas, navod, kako temu propadu konec storiti in si boljše blagostanje pridobiti“. — Ker pa je ta brošurica bila pisana od kmeta, na razpolago v tiskarni g. Blanke v Ptuj, je ta knjižica tako bodla klerikalce in vse njihove vodje v oči, da so se grdo proti tiskarju obnašali in mu žugali: ako bode on to brošurico na razpolago imel, da ne bodo nobenih tiskovin več od njega jemali. Tako je bil priiljen to velevažno knjižico od svoje trgovine opustiti. — Dosti bralcev je, kateri ne razumejo, pa tudi ne premislijo kar berejo, kar se le to malo površno brez premisleka bere, ker ne zapopade pisane tvarine da bi njo presodil, kake namene in za kaki blagor kmetiškega obrt. in delavskega stanu se gre in si pridobiti želi! Tedaj dragi čitatelje „Štajerca“, ker je ta list resnično najboljši list za Slovence, bodi si kmet, obrtnik, delavec ali kar bodi, naj si tega vsakdo naroči! Vsaki človek bi gotovo rad napredoval, ne pa zaostajal sto let nazaj v svojem gospodarstvu. Tedaj, dragi Slovenci, kateri ste za napredek, zboljšanja našega stanu, za našo boljše prihodnost potegujejo, bodimo edini kakor prati

na roki, kateri vsi delo svojega telesa skupno opravljajo v blagor osebi. Kar je ta list zagledal luč sveta, so vsi klerikalni listi začeli hudo jaukati, so govorili; kar leze in gre, vse se bode tega lista poprijelo, ker je kmetiški list, ki bode resnico govoril! Tako so že v začetku tega lista sodili klerikalci in so se bali pravice. Tedaj dragi tovarisi naročujte si ta najbolj pravični in pošten list za Slovence, berite ga brez vse skrbi, ne bojite nikogar kajti le tisti bodo „ferdami“, kateri pravici branijo in hočejo vso hudobijo svetu zakriti. Čas je prišel da se moraje tiste verige strati, ktere že tolika časa sem ubogi kmetiški stan, kakor stan obrtnika, delavca itd. mučijo. Mučenju ubogega človeštva mora biti enkrat konec, bodisi potem v gospodarstvem ali pa v političnem polju. Kmetje, obrtniki in delavci, pomagajmo si sami v našo boljše prihodnost in tudi Bog nam bo pomagal!

Sv. Marjeta dplj. Gospod urednik! Vemo, da poznate ptiča, kateri živi v Afriki in ima lastnost, da skriva v nevarnosti svojo glavo, z namenom da ga nihče ne vidi, v grm. Spoznali ste pa tudi nekega gospoda kateri se, akoravno se šteje kot sodnjsko postavljenega cenitelja raznih poškodb na poljih, rad skriva za „Gospodarja“, ako je kako pametno pogruntal. Dne 6. t. m. sta poslali dve kmetici po g. „Schatzmeisterja“ Mlakarja v Lemberg, pardon v Breszule, da bi jim prišel preceniti škodo povzročeno po goveji živini in zajohi na krompirju oziroma fižoli. Gospod pridejo in po njih znani muncificenci cenijo škodo tako-le: Ti Katra imaš 150 grmov krompirja obžrtga. Če računiš v vsakem grmu povprek 5 krompirjev dobiš 750 krompirjev. Ako tehta 7 krompirjev 1 kg., tehta 750 krompirjev 1 cent in 7 dek. Spoznam ti 16 K. Ti Katica imaš ne vem koliko grmov fižole uničene in ti gre 12 K. Lenart, vam pa gre za oves 6 K. Gospod urednik! Vi gotovo ne vrjmete, da bi bil v sv. Marjeti dplj. svet „z deskami zabit“. Proti temu pa vrjmete, da vemo, kaj je eden ali drugi poljski pridelek vreden. Domači, tudi od c. kr. sodnije imenovani cenitelji za razne precenitve so spoznali da se je g. Mlakar grozno uredil. Škoda katere znaša po g. Mlakarju 34 K, znaša po prepričanju preje omenjenih domačih cenilcev v zvezi z dvema obč. odbornikoma le 8 K. Zapisnik na razpolago. Torej za 26 K ste se g. Mlakar zmešali, hočemo reči zmotili. Kako ste pa gledali? Skozi rešpetlin ali mrežo? Vam je najbrž žal za vaše salonšči-felne, ker si ne upate stopiti na njivo. Zato ste tudi le po cesti in meji špancirali in škodo od daleč cenili. Seve! Cenitev od daleč, plačilo v bližini. Če niste g. Mlakar zmožni kot kmet-škodo bolj natanko ceniti in določiti kakor ste to tukaj storili, tedaj se pojditte solit. Mi bomo pa poskrbeli, da nas s svojo modrostjo-tukaj ne bode več osrečeval g. grand elit Schatzmeister, kajti več potov vodi v — Maribor.

Več Marječanov.

Sv. Marjeta dr. p. V nedeljo 19. t. m. obhajali so v tej prijazni vasici god sv. Marjete. Prišel sem z mojim tovarišem ta dan v to vas, da bi se malo razvedrila v veseli družbi. Ko prideva do znane gostilne g. Habuc, kreneva jo naravnost noter. Toda kaj misliš dragi čitatelj, kaj sva morala slišati že sunaj pred vratmi? Takšnih, ki nosijo visoke krogne in rudeče kravate, mi ne trpimo. Komaj pa zapustimo notranje prostore, začeli so tuliti, z steklenicami ob mize razbijati in takšne kisle obraze rezati, da človeka, kateri ni vaje takih neolikanih ljudi, mora kar strah postati. Ko spijeva vsaki par kozarcev vina, se poslovima od teh divjakov, pa pred odhodom slišim, da je neka kislava mežava rekla, naj le odideta, pri nas ne čitamo „Štajerca“. Akoravno sva ponosna na svoje poklice, vendar pri teh besedah naglo odidema, ker nama je zelo malo za črno in podlo klerikalno druhal. Napotila se še nisva domu, ampak šla sva v drugo gostilno, k veselepostovanemu g. Gollob, kjer so naju z vso prijaznostjo sprejeli in pošteno postregli. Pri rujnem vincu prepevala so dekleta in tudi žene vesele napitnice in niti najzadnji gost ni ostal, da bi se mu ne napilo. Tukaj pač velja pregovor: „Eden za vse, vsi za ednega“. Slišalo se je tudi, da v gostilni g. Habuc popivajo samo Prepoljci, ker domači vaščani najraje zahajajo k naprednemu trgovcu in gostilničarju g. Gollob. „Živeli vsi ki se zavedajo“. Zatoraj

vsii naprednjaki, podpirajte in zahajajte v napredne gostilne, ter povsod odločno zahtevajte list „Štajerc“. Mathias Pocherz, Josef Peitler, Kranichfeld. **Sromlje.** Preljubi „Štajerc“. Prav malo dobiš od nas Sromljanov dopisov, pa ne smeš zameriti; saj veš kaj je temu krivo. Klerikalna gonja in pa naš Petan. Ljudje pa mislijo, da je velikanski greh, če niso takšnih misli, kakor je ta „županek“. Morebiti Vam je, čč. gg. čitatelji znano, da smo dobili 1. svečana t. l. novo pošto, katero smo že toliko časa pričakovali. Pa to je šment, zakaj je ravno pri tem županeku pošta, zakaj ne pri gosp. del Cotta? Ne smem pa nič reči o pošti, saj vlada snaga v njej, ker jo hodijo vsako jutro „milostljiva“ Lojzka in pa njena gospodična, čistiti. Pa veste, da je vse povsod en škandal, zato se je pa tudi pri nas zgodil. Zmanjkalo je iz pošne blagajne 20 K. Ti šment ti! Kdo je pa to naredil?!?! Kmalu potem so jih dobili milostljiva mama in pa gospodična tako s kolom, da sta se morali h gosp. doktorju vsaki dan voziti. Zakaj neki so bili tepeni? Še edini cvet upanja mi cvete. Ker so naša ekscelencija dr. Cvenkanič tako prijazni, vem, da se bojo pobrigali tatvino spraviti na dan. Drugo leto bodo se vršile občinske volitve. Že zdaj se zbirajo temni oblaki nad stolcem županstva in stolec se že zdaj maje. Če Bog da, bomo drugo leto zvolili si drugega župana, in ne bode nič pomagalo če bode kozobrad svojo armado pripeljal na Sromlje. Vi gosp. županek že veste kaj je to. No kaj pa Vi gosp. ekspediter in učitelj, ali so bile „žmahne“ ribe? Tudi za Vas se šlupa tolče, samo glejte, da je ne okusite, ker je huda; bi tudi morebiti kihali. Zdaj pa vse skupaj lepo pozdravim, posebno pa Vas gospod urednik! Dobroznau Nevesenič.

Sv. Tomaž pri Ormužu. Prosim Te, dragi „Štajerc“ odpuštanja, ker znanu Ti je dobro, kako sem Te ogovarjal, grdil in preklinjal, ker mislil sem da je sveta resnica to, kar govori duhovščina čez Tebe. Pa pa temu ni tako, sem ne prepričal v pol letu ko prebiram članke v tvojem cenjenem listu, kako lepo podučuješ ubogo zapuščeno kmetako ljudstvo. Izrekam Ti tem potom priručno zahvalo za Tvoj trud in dobro delo. Ljubi bralci „Štajerca“, to se ne da popisati kako sem bil zaljubljen jaz v časnik „Slovenski gospodar“. Ko je pa ta začel tako hudo mušeno pisati čez „Štajerca“, potem ko so se ustanovile „Marijine družbe“, mladeniški shodi, romanje v daljne kraje, povišenje plače duhovnikom, nove zbirce, da so sv. maše dražje postale, žeguanje zemlje pri cerkvi za pokojne, ne na britovi kakor prej, da so se podražili sprevedi, da mora priti z vozom po duhovnika ko gre spreviditi boleznika, da so postale deklice iz „Marijinih družb“ mamike, ko so se začele prižnice in spovednice rabiti za politiko, ko se je začela duhovščina voziti v kočijah, ko so začeli črnhubi graditi nemščino, ko ni dobilo ubogo nevedno kmečko ljudstvo odveze pri spovedi zavoljo prebiranja „Štajerca“, ko so farške kuharice postajale okrogle, da je bil prekratek firtoh ter se šle kam zdraviti itd. — sem postal nevoljen. Začel sem vse to premišljevat kaj vse se godi. Poslušal sem zvesto pridige, v katerih sem večkrat slišal krič „sveta vera je v nevarnosti, sveta vera peša“. Ja zdaj pa vidim in znam zakaj da peša. Zdaj mi je jasno zakaj so kričali duhovniki ob času volitvah „sveta vera je v nevarnosti, morete voliti krščanske poslance, kakor je hofrat Miroslav Ploj, ta nam bode sveto vero ohranil“. Temu pa ni bilo tiskokrat tako, da bi bila res sv. vera ob času takih volitev v nevarnosti, le bili so popovski žepi v nevarnosti, da bi bila prišla kmetška podgana „k coj“ ter jih pregrizla. — Iz tega sprevidi lahko vsak treznomisleč človek zakaj se gre. Tudi jaz imam prepričanje s čem je svet namazan, ker skušal sem ga tudi v daljnih krajih. Zorotil sem se, da ne preberem niti najkrajšega stavka v „Slov. gospodarju“, ker ta je ravno takšni, kakor tisti ki kričijo „le duhovnikom dajte ki jih lahko stane, sami pa bodite lačni, raje, kakor bi stradali“. Samo pol leta te dragi „Štajerc“ premišljeno prebiram in odpre so se mi oči. To pa bodem stoterno povrnil: s dobrim, kaj sem slabega čez Tebe govoril. Prosim Te ljubi „Štajerc“, ravnaj se proti

meni po Kristusovih besedah: „Odpusti jim saj ne vejo kaj delajo“, ker tudi jaz nisem znal, kaj sem pravil. Važnejšo prihodnjico.

Iz Virštanja. Žalibog, da se nahajajo medučitelstvom tudi ljudje, ki delajo nečast svojemu stanu, drugim vestnim, spoštovanim učiteljem pa dovolj sramote. Tak je učitelj Jelovšek, o katerem so pisali že razni časopisi, le najslabše, ker dobrega na njem najti ni. Poznan je po zseh sosednih farah pod imenom „Virštanski sult“ in to po vsej pravici. Njegovo arogantno obnašanje proti ljudem presega meje skrajnosti. Ljudi, ki pridejo radi šolskih zadev k njemu, vže ta gospod neumljeno čez prag na cesto, vpije da je groza, in koliko starišev odide z otroci s solznimi očmi od tega nesrečnega kraja. Na potih in v gostilnah napada v svoji pijanosti ljudi in se pretepa z njimi. Čemu gre za kožo jim preti z revolverjem, ki ga nosi vedno s seboj, kot bandur divjaške druhali. Pri sodnji se je imel radi tega zgovarjati, občutil je, a poboljšal se ni. Kot Virštanski sult je uvedel orientalsko šego mnogoženstva. Tako je napravil posebno v neki znani gostilni na Virštanju razven krčmarica celi družini dovolj sramote in žalosti. Kako je ta zadeva izpadla pri sodnji, prič dovolj, saj je znano svetu, in njemu! — Cele noči popiva v gostilnah, ali prespi kar v gostilni tik šole pri mizi, v šoli pa ubija ubogim učencem skrokan učitelj s palico moralo in vedo, da je jojl Menda miali, da dresira leve in tigrel! Pri sodnji se je imel radi tega že opetovanokrat zgovarjat. Dostikrat prične šolo šele ob deseti uri, čez pol ure se odetrani, da učenec komando „prepis“ nastavi učenca policaja, naš šolovodja pa se vležejo spat. Prič, dosta kumek! Pozivljamo šolske oblasti sosebno visoki c. kr. deželni šolski svet, da ukrenejo, ter nas rešijo prej ko slej tega človeka, o katerem sliši mladina toliko slabega; in ta naj bi bil učitelj odgojitelj! — Upamo tudi, da bode c. kr. deželni šolski svet dobro utemeljeno pritožbo proti temu pedagogu, ki je že od meseca maja v Gradcu, upošteval in uvedel disciplinarno preiskavo, pri kateri bomo vsi virštanjaki kmeti združeno s poštenimi sredstvi nastopili proti temu krutemu človeku. Hudega leta in njegovih nadlog reši nas o Bog!

Virštanjčani.

Iz Rožne doline na Koroškem. Čast. gospod urednik ali se Vam vredno zdi, pa dajte sledečo vrstico vrlemu „Štajercu“, da jih natiska in pošvetu rzijska:

- Nemško šolsko društvo Veselico je imelo lušno
- V naprednjih Borovljah,
- Ne v Glinjah in Zadovljah. —
- V Borovljah in okolici
- Smo naprednjaki vneti
- Za nemški vrtec, nemško šolo. —
- Z Ražun-Treiberjevo „parazolo“
- Pa bi radi Glinjski „mlakarji“
- In Selski žegnani „žrebljarji“
- Deplete, dečke tak strepali,
- Da bi nemško nič ne znali. —
- Nemški jezik zlo potreben,
- Naj bi znal ga vsak Rožan,
- Vsak Korošec zaveden!
- Nemško šolsko društvo, le pomagaj nam!

Djekše. Dragi „Štajerc“! Pri nas na Djekšah ni navada, da bi se veliko pečali s časopisom in obrekovali eden drugega, posebno pa da bi v časopisih raznašali naše duhovne. Toliko za vero vnete fare mislim da je ni, kakor so Djekše. Ali če pa pride tak župnik v župnijo, kakor ga imamo sdaj pri nas, vendar preide vsakemu potpežljivost. Dne 8. junija se je pri nas ustanovila podružnica „Kmetijske družbe“ za Djekše in okolico, katero ustanovit je prišel g. V. Sami, potovalni učitelj, in nam je sanil, kako potrebna družba to je. Vsi smo mu bili prav hvaležni za njegov trud in mu izrekamo največo hvalo. Vsi smo izpoznali, da gos. Sami je človek, kateri želi pripraviti kmete k boljšemu stanju in jih poučevati o kmetiskih razmerah. On je prav jasno razodel, da ta družba se ne vtika v politiko, ampak je samo za vbogega kmeta, kateri si v sili nikamor ne ve pomagat. Vsi smo bili veseli, samo g. župnik Karol Graba ne; on je že tedaj nasprotoval in nasprotuje še vedno, ker on kmeta ne ljubi. Za to mu je nevošljiv, če bi mu boljši godilo. Ves čas smo imeli

dobre duhovnike, vsi smo jih spoštovali in s solzami od njih slovo jemali. Ali temu želi cela fara, da bi skoraj pobral svoje kopite in jih nesel na Pemsko, ker dela toliko prepira v fari, da najboljši ljudje ne marajo več za cerkev. V št. 25. je pisal v „Mir“, ako je to potreba, tako je boljši, da so Djekšarji odvisni od Velikoyčanov. Vprašamo Vas, g. Graba, kaj pa to vas briga? Ako je to za kmete, pustite nas pri miru; če ste Kristusov namestnik, oznanujte sv. evangelij in pustite naše razmere. Sr. evangelij pravi: dajte Bogu kar je Božjega in kralju, kar je kraljovega. Mi vas pa prosimo da pustite tudi nam, kar je našega. Gospod Graba, vprašamo Vas, ali ste storili že vsaj toliko za kmete kakor naš učitelj g. Sami, katerega vedno raznašate v vašem smrdljivem časopisu? Potem bomo vam prav hvaležni. Naznanim, da je pri volitvi 8. junija prišlo malo podružnikov, ker so vedeli, da bo Grabo zraven in tako ta volitev ni bila veljavna in se prekliche na nedeljo 5. julija. Takrat so prišli vsi, kateri so se zapisali tej potrebnii družbi, da bi se izvolil odbor. Hitro je bil tudi ta nasprotovalec zraven. G. Graba je začel kričati in razsajat, da je raznesel celi zbor; ker so kmete pametnejši kakor on so ga pustili samega v gostilni in so šli vsak na svoj dom. Našega tajnika je zmerjal na grd način in je dejal, da je od tujega denarja plačan občinski „individuum“. Lepe manire za enega župnika! Prihodnjic več!

Pliberk. Da kmetijstvo propada nihče ne taji. O vzrokih jako žalostnega propada se je v zadnjih letih veliko pisalo in govorilo. Gotovo je, da se posli zelo težko dobijo in večkrat še ne in se zatégadelj morajo kmeteje zanemarjati. Pomanjkanje kmetiskih delavcev je brez dvoma velik vzrok propada kmetijstva. Veliko škodujejo kmetom pa tudi posojilnice. Ne samo, da dajejo velike svote brez vsake potrebe, zahtevajo potem po 6% obresti. Seveda take židovske obresti navadno ni mogoče plačevati in kmet si posodi za poplačilo obresti na dobri svet katerega uda posojilnica še eno svoto. Ako posojilnica uvidi, da je ubogi kmet že daleč v dolg zagnzil in ni več zmožen ves svoj dolg poplačati, skočijo na njega in mu zavijejo vrat. Se en vzrok naj omenimo, zakaj kmete vedno slabši gospodarijo. Ta vzrok je jako važen, ali malo znan. V novejšem času so nastali trgovci s kmetijstvom, kateri kupujejo kmeteje, jih razkosijo in pokvarijo in sadnjič še dobijo s prilizovanjem in hinavstvom uboga človeka, kateremu prazno podstrešje in zanemarjena polja za velik denar na hrbet obesijo. Ta ubogi trpin hodi tako težo v velikih gmodnih stiskah na svoja puščavi podobna polja in se trudi, kolikor je mogoče. Sveda s takim bremenom ni mogoče dolgo obstati in primoran je ubogi kmet, svoja posestva v zgubo prodati, ako mu jo prej ne zarubijo. V okolici pliberški se je na ta način že več posestev prodalo in uničilo. Prav pridno se pri tej kupčiji gospod Kronbirt obnaša in je prava pivka na kmetiskem mozgu. Napravlja se kot največji dobrotnik kmetov, je pa v resnici volk v ovčji koži. Takega svetega in poštenega moža v celem Velikoyškem glavarstvu ni, kakor je on: Vsak dan se ozre proti nebu, sklene roke in prosí Boga v nebesih, da bi mu poslal nevednega Kranjca ali Štajerca, katerim bi navezal za drag denar svoja prehaljena, od ubogih domačinov za majhen denar nakupljena posestva. Da je le en par tisoč goldinarjev pri vsaki kmetiji je gosp. Tomesle pa zadovoljen. Od svojih sobratov in siromakov ne zahteva več. Samo to ga v časil peježi, da ni to ali ono posestvo kupil in raznesaril. Začuditi pa se je, da je g. Kronbirt še svetovalec in zaupnik ne samo kmetov, ampak tudi Pliberčanov, če ravno v enomer gleda, da bi dčbil nevedneža, kateremu bi kožo čez glavo potegnil. Ni se res začuditi, da kmetijstvo propada, ki imajo kmeteje take krščanske može kakor je „Kronbirt“ za svetovalec.

Glinje. Zadnji „Mir“ je z velikim veseljem in škodoželjnostjo „psukal“ in pisaril, da sta bila gospoda Ilus in Ligot radi tega, ker sta župana v Loki imenovala „šufta“, ker je svojo besedo snedel, od sodnije karnovana. Pa vse veselje je padlo v Resniku v Dravo, kajti pri drugi obravnavi sta bila oba zatoženca oproščena in častni občan dr. Brejc ter njegov „špeci“ Widman sta hodila z žalostno obešeno glavico okrog Bog ju trošti!

Resse, Westfahlen. Dragi „Štajerc“! Jaz ti naznanjam iz Resse v Westfalu, da je tukaj taka huda burja bila, da take stari ljudje ne pomnijo. Voze je na cesti okol obrnilo, veliko hiš je odkrilo, veliko drevs poškodovalo, celtne je v zrak dvignilo, ko so bile pripravljene za veselice: toča je pobila vse poljske pridelke; debela je padala, ko golobove jajce. S pozdravom, tvoj naročnik Joh. Pirc.

Kmetovalci, pripravljajte si zeleno krmo za jesen in rano spomlad!

Po raznih strokovnih listih beremo, kaj nam je storiti da preživimo našo živino čez zimo, in zares, zelo različni so nasveti od zelene koruze do bukovega listja, resja in praporja najdemo v naravi nadomestna krmila.

Ni toraj moj namen Vam vse te rastline našteti; pač pa bi Vam priporočal da v strniše (Stoppelfeld) sejete eno ali drugo hitro rastočo rastlino katero lahko v pozno jesen zeleno krmite. Po zadnjem dežu imamo nekoliko opravičenega upa, da bomo imeli vsaj po ravninskih travnikih nekoliko otave, seveda bode množna taiste odvisna ne le od več deža ampak tudi od gnojnega stanja dotičnega travnika. Oni kateri so v zadnjih letih gnojili travnike z Tomaževo moko in Kaljevo soljo ali z enake učinkujočimi gnojili bodo pod enakimi razmerami imeli pač obilo več otave nego oni kateri se na travnik le ob času košnje in paše spomnijo.

Precej bi pa lahko sedaj še gnojenje travnikov s Čilskim solitrom pomagalo.

To gnojilo katero vsebuje dušik (Stickstoff) je po navadi za travnike skoraj predrago in se njega raba le pri zelo pazni uporabi in v precej ugodnih slučajih rentira.

Letos pa ko je pri nas splošno pomanjkanje krme in 100 kg dobre krme najmanj 12 K stane je pri gnojenju travnikov z Čilskim solitrom lepi dobiček zagotovljen.

Na en oral (Joch) travnika zadostuje 40—50 kg fino zdrobljenega čilakega solitra enakomerno raztrositi, paziti pa je da se trosi ob času ko ni na travi rosa, ker bi se drugače nezne rastline zažgale.

To gnojilo se na zemlji precej naglo rastopi in takoj prične uplivati na razvoj rastlin. Enako postopamo lahko tudi pri korenju in pri repi in posebno pri zelju.

Meni so hotle lansko leto gosence repo popolno uničiti, zelo oslabele repice pa so se vidno okrepcale kakor hitro sem potrosil Čilski soliter; samoumevno je da sem tudi te nepotrebne goste gosence pokončaval kar se mi je posrečilo deloma z rabljenim perilnim lugom deloma pa da sem nagnal kuretnino na repno njivo, katera je gosence prav pridno zobala.

Ako sejemo sedaj v sterneno precej gosto oves in rudečo deteljo (Inkarnatkle) in pred setvijo potrosimo malo množno čilakega solitra in kadar so rastline eno ped veliko še enkrat, bomo dosegli letos v jeseni in v prihodnji spomladi prav izdatno košnjo izvrstnega krmila.

Dragi stanovski tovariši, iskoriščajte toraj letos vsa pripravna sredstva da si zdržite ljubo živino pri dostojni hrani.

Različna semena za zeleno krmo kakor tudi čilski soliter Vam priporočam potom kmet. podružnic naročati

Nadalnje nasvete Vam dajo drage volje gg. potovalni učitelji, poljedelska šola v Grottenhofu pri Gradcu, vinorejska šola v Mariboru in po dopustu časa tudi podpisani.

Sklenem te vrste z pesnikom Slomšekom ki pravi: Slovenec tvoja je zemlja zdrava, sa pridne nje lega naj prava, areča Te išče un Ti je dan, najšel jo boš — če nisi zaspan.

V Kačjem dolu dne 20/7. 1908. Andrej Drogenig, kmetovalec.

Novice.

Trije modrijani iz Haloz... Zbrale so se tri kúnstne haložanske glavice, ena žegana, dve pa nežgani; velečastiti in precej arboriti najmošter in knez haložanski Vogrin iz sv.